

на тему «Визначення параметрів великого вантажного АТП, яке працює в умовах експлуатації 1 категорії»

Студент

Козирев Сергій Ігорович

Керівник

Таран І. О.

1. Вибір рухомого складу АТП

У відповідності із завданням обрані три легкові автомобілі з заданим об'ємом двигуна приблизно однакового класу та модифікації. Технічні характеристики яких наведені у табл. 1.1.

Характеристики легкових автомобілів, обраних для наступного порівняння та розрахунку

Показник	Легковий автомобіль 1	Легковий автомобіль 2	Легковий автомобіль 3
Виробник	Lancia	Fiat	Lancia
Модель	Ypsilon 1,2	Panda 1,2 Fire	Ypsilon 1,2-16V
Тип кузова	хетчбек	хетчбек	хетчбек
Загальна кількість дверей	3	5	3
Число місць	5	4/5	5
База, мм	2388	2299	2388
Колія колес, передніх/задніх, мм	1450/1440	1366/1357	1450/1440
Довжина x ширина x висота, мм	3778x1704x1530	3538x1578x1545	3778x1704x1530
Споряджена маса, кг	945	860	975
Допустима повна маса, кг	1460	1325	1490
Об'єм багажника мінімальний / максимальний, куб дм	215/900	206/775	215/900
Максимальна швидкість, км/год	153	155	165
Час розгону з місця до 100 (96,5) км/год, с	16,8	14	13,2
Умовні витрати палива за стандартом EU, л/100 км (шосе/місто)	5,0/7,7	4,8/7,1	5,0/7,7
Умовні витрати палива за стандартом USA, л/100 км (шосе/місто)	5,0/7,7	4,8/7,1	5,0/7,7
Об'єм паливного баку, л	47	35	47

продовження табл. 1.1

Показник	Легковий автомобіль 1	Легковий автомобіль 2	Легковий автомобіль 3
Розташування двигуна і ведучі колеса	передне	передне	передне
Розташування, число циліндрів и клапанів	P4-8	P4-8	P4-16
Робочий об'єм двигуна, л	1,2	1,2	1,2
Діаметр циліндру і хід поршня, мм	70,8x78,86	70,8x78,86	70,8x78,86
Ступінь стискання	9,8	9,8	10,6
Система живлення	розподілене впорскування	розподілене впорскування	розподілене впорскування

Номинальна потужність, кс (кВт)/об/хв	60(44)/5000	60 (44)/5000	80(59)/5000
Максимальний крутний момент, Н*м/об/хв	102/2500	102/2500	114/4000
Тип и число ступенів коробки передач	М5	М5	М5
Тип передньої підвіски	незалежна підвіска	незалежна підвіска	незалежна підвіска
Тип задньої підвіски	пнп	пнп	пнп
Наявність гідропідсилювача рульового механізму	так	так	так
Розмір стандартних шин	185/65R14	165/65R14	185/65R14
Тип гальм (передніх/задніх) та наявність АБС	Д/Б-АБС	Д/Б	Д/Б-АБС

Для розрахунку обрано автомобіль, що має найменшу базу.

Таким автомобілем є:

Виробник **Lancia**
 Модель **Υpsilon 1,2**

У відповідності із завданням обрані три вантажні автомобілі з заданою вантажопідйомністю. Технічні характеристики яких наведені у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Технічні характеристики вантажних автомобілів, обраних для наступного порівняння та розрахунку

Показник	Вантажний автомобіль 1	Вантажний автомобіль 2	Вантажний автомобіль 3
Виробник	МАЗ	КАМАЗ	Mercedes-Benz
Модель	53371-31	53605	Sprinter 208CDI
Номинальна вантажопідйомність, т	7,0	7,0	7,0
Колісна формула	4*2	4*2	4*2
Тип кабіни	кабіна над двигуном	кабіна над двигуном	напівкапотна компоновка
Допустима повна маса, т	16,00	16,50	2,59
Двигун	V7	740.62-280	P4TO
Робочий об'єм двигуна, куб.см	11149	10857	2148
Потужність двигуна, к.с	180	280	282
База, мм	3,95	3,9-5,0	3,0-3,55
Число передач КП	5	6	5/6

Для розрахунку обрано автомобіль, що має найменшу потужність двигуна, що забезпечить менші витрати палива.

Таким автомобілем є:

Виробник **КАМАЗ**
 Модель **53605**

У відповідності із завданням обрані три автобуси заданої довжини. Технічні характеристики яких наведені у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Автобуси, обрані для наступного порівняння та розрахунку

Показник	Автобус 1	Автобус 2	Автобус 3
Виробник	Mercedes-Benz	МАЗ	Mercedes-Benz
Модель	Citaro L (15m) OM 457 hLA	107-066	Conecto OM 906 LA

Клас автобуса	Великий	Особливо Великий	Великий
Загальна кількість місць (в т.ч посадочних)	91+42	150 (30)	97 (28)
Кількість дерцят	2	3	2
Модель двигуна	OM 457 hLA	OM 906 LA	OM 906 LA
Об'єм двигуна, куб см	11980	6370	6370
Потужність двигуна, к.с	252	231	286
Довжина, м	14,99	14,58	11,95
Ширина, м	2,55	2,50	2,55
Висота, м	3,07	28,38	3,06

Для розрахунку обрано автобус, що має найменший об'єм двигуна.

Таким автомобілем є:

Виробник **Mercedes-Benz**
 Модель **Conecto OM 906 LA**

Для наступних розрахунків обрано рухомий склад заданого автотранспортного підприємства, що складається з легкових автомобілей, вантажівок та автобусів, який наведений у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Обраний рухомий склад парку АТП

легковий автомобіль	
виробник	модель
Lancia	Ypsilon 1,2
вантажний автомобіль	
виробник	модель
КАМАЗ	53605
автобус	
виробник	модель
Mercedes-Benz	Conecto OM 906 LA

Таблиця 1.5

Характеристики автомобілів

Показник	Легковий автомобіль	Вантажний автомобіль	Автобус
Виробник	Lancia	КАМАЗ	Mercedes-Benz
Модель	Ypsilon 1,2	53605	Conecto OM 906 LA
Кількість місць (шт)/ Вантажопідйомність(т)	5	7,0	150 (30)
Об'єм двигуна, л	1,2	2,15	6,37
Потужність двигуна, к.с	60(44)/5000	82	231
Допустима повна маса, кг	1460	2590	-

2. Технологічний розрахунок

2.1. Коригування нормативів технічного обслуговування та ремонту рухомого складу комплексного АТП

Нормативи технічного обслуговування (ТО) й ремонту (Р), встановлені для еталонних умов експлуатації рухомого складу [1], у зв'язку з тим, що вони відрізняються від реальних умов, їхні значення піддаються корегуванню шляхом зміни кількісного значення нормативів періодичності та трудомісткості ТО і ремонту.[2].

З "Положення про технічне обслуговування і ремонт рухомого складу автомобільного транспорту" [3] вибираються відповідні коригувальні коефіцієнти, які враховують:

- умов експлуатації автомобілів, K_1 ;
- модифікації рухомого складу й організації його роботи, K_2 ;
- природно-кліматичних умов; K_3 ;

- пробігу з початку експлуатації, K_4 і K_4' ;
- розміри автотранспортного підприємства й кількості технологічно сумісних груп рухомого складу, K_5 .

Результуючий коефіцієнт коректування відповідних нормативів ТО і Р утворюється шляхом перемножування окремих коефіцієнтів:

- для періодичності ТО – $K_1 \cdot K_3$;
- пробігу до КР – $K_1 \cdot K_2 \cdot K_3$;
- трудомісткість ТО – $K_2 \cdot K_5$;
- трудомісткість ПР – $K_1 \cdot K_2 \cdot K_3 \cdot K_4 \cdot K_5$;
- витрати запасних частин – $K_1 \cdot K_2 \cdot K_3$.

Примітка. Значення коефіцієнтів коригування приймають за таблицями із [3]. Результуючі коефіцієнти коригування нормативів періодичності технічного обслуговування і пробігу до КР можуть бути не менше 0,5.

Умови вибору коефіцієнтів K_1, K_2, K_3, K_4, K_5 визначаються прийнятими умовами експлуатації АТЗ, завданням на бакалаврську роботу.

Коефіцієнти K_4 і K_4' розраховують як середньозважені величини.

де m – число інтервалів пробігу до КР;
 K_{4i} – коефіцієнт, що відповідає i -му інтервалу пробігу з початку експлуатації;
 A_{ik} – число АТЗ із пробігом з початку експлуатації, що відповідає i -му інтервалу.

Для спрощення значення коефіцієнту K_4' приймається рівним 1,0.

$$K_4' = 1,0$$

Для розрахунку виробничої програми необхідно попередньо для даного АТП вибрати нормативні значення пробігів рухомого складу до КР і періодичності ТО-1 і ТО-2, які встановлені положенням для певних, найбільш типових умов, а саме: першої категорії умов експлуатації, базових моделей автомобілів, помірного кліматичного району з помірною агресивністю навколишнього середовища.

Таким чином для конкретного АТП проводиться корегування нормативного пробігу $L_{КР} = L_{\eta}$ ($L_{КР}$ - пробіг до капітального ремонту, L_{η} - цикловий пробіг) і періодичність ТО-1 і ТО-2.

Для спрощення розрахунків кількість робочих днів приймається рівною 255.

$$D_{роб} = 255$$

Нормативний пробіг легкового автомобіля [1]

Lancia Ypsilon 1,2

- до КР – $L_{\eta}^H = 200000$ км
- до ТО-1 – $L_{ТО-1}^H = 15000$ км
- до ТО-2 – $L_{ТО-2}^H = 30000$ км

Нормативний пробіг вантажного автомобіля [1]

КАМАЗ 53605

- до КР – $L_{\eta}^H = 350000$ км
- до ТО-1 – $L_{ТО-1}^H = 5000$ км
- до ТО-2 – $L_{ТО-2}^H = 20000$ км

Нормативний пробіг автобусу [1]

Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA

- до КР – $L_{\eta}^H = 550000$ км
- до ТО-1 – $L_{ТО-1}^H = 6000$ км
- до ТО-2 – $L_{ТО-2}^H = 18000$ км

Lancia Ypsilon 1,2 $K_1 = 1,$
 $K_2 = 0$

$K_3 = 1,$
 $K_4 = 0$

$K_5 = 1,$
 $K_6 = 0$

$K_7 = 1,$
 $K_8 = 0$

КАМАЗ 53605 $K_1 = 1,$
 $K_2 = 1,$

	0
	1,
$K_3 =$	0
	1,
$K_1 =$	0
Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA	1,
	$K_2 =$ 0
	1,
	$K_3 =$ 0

Скоригований пробіг АТЗ за цикл (до КР) становить:

$$L'_y = L_y^h \cdot K_1 \cdot K_2 \cdot K_3 \quad , \text{ км}$$

де L_y^h – нормативне значення пробігу за цикл (до КР), км;

Lancia Ypsilon 1,2:	$\frac{L'_y}{=}$	200000	·	1,0	·	1,0	·	1,0	=	200000	км
КАМАЗ 53605:	$\frac{L'_y}{=}$	350000	·	1,0	·	1,0	·	1,0	=	350000	км
Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	$\frac{L'_y}{=}$	550000	·	1,0	·	1,0	·	1,0	=	550000	км

Пробіг всіх АТЗ за цикл визначається за формулою:

$$L_y = \frac{L'_y}{l_{cc}} \cdot N_a \quad , \text{ км}$$

Lancia Ypsilon 1,2:	$L_y =$	$\frac{200000}{300}$	·	50	=	33333,3	км
КАМАЗ 53605:	$L_y =$	$\frac{350000}{150}$	·	500	=	1166666,7	км
Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	$L_y =$	$\frac{550000}{200}$	·	20	=	55000,0	км

Корегування пробігу до чергового ТО визначається за формулою:

$$L'_i = L_i^h \times K_1 \times K_3 \quad , \text{ км}$$

де L_i^h – нормативне значення пробігу до чергового ТО, км.

Lancia Ypsilon 1,2:	$L'_{TO-1} =$	15000,0	·	1,0	·	1,0	=	15000,0	км
	$L'_{TO-2} =$	30000,0	·	1,0	·	1,0	=	30000,0	км
КАМАЗ 53605:	$L'_{TO-1} =$	5000,0	·	1,0	·	1,0	=	5000,0	км
	$L'_{TO-2} =$	20000,0	·	1,0	·	1,0	=	20000,0	км
Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	$L'_{TO-1} =$	6000,0	·	1,0	·	1,0	=	6000,0	км
	$L'_{TO-2} =$	18000,0	·	1,0	·	1,0	=	18000,0	км

Після визначення розрахункової періодичності ТО-1 (L'_{TO-1}) проводиться остаточне коректування її величини по кратності із середньодобовим пробігом АТЗ (l_{cd}):

$$n_{TO-1} = \frac{L'_{TO-1}}{l_{cd}}$$

де n_{TO-1} – величина кратності (округлюється до цілого числа).

Lancia Ypsilon 1,2:	$n_{TO-1} =$	$\frac{15000,0}{300,0}$	=	50
КАМАЗ 53605:	$n_{TO-1} =$	$\frac{5000,0}{150,0}$	=	33
Mercedes-Benz Conecto OM 906	$n_{TO-1} =$	$\frac{6000,0}{200,0}$	=	30

LA: 200,0
 Остаточно скорегована по кратності величина періодичності ТО-1 (L_{TO-1}), приймає значення:

$$L_{TO-1} = n_{TO-1} \cdot I_{сб}, \text{ км}$$

Отримане значення округлюються до сотень, але не більш 10 % від отриманого результату.

Lancia Ypsilon 1,2:	$L_{TO-1} =$	50	·	300,0	=	15000,0	км
КАМАЗ 53605:	$L_{TO-1} =$	33	·	150,0	=	4950,0	км
Mercedes-Benz Conecto OM 906							
LA:	$L_{TO-1} =$	30	·	200,0	=	6000,0	км

Після визначення розрахункової періодичності ТО-2 (L'_{TO-2}) перевіряється її кратність зі скоректованою періодичністю ТО-1:

$$n_{TO-2} = \frac{L'_{TO-2}}{L_{TO-1}}$$

де n_{TO-2} – величина кратності (округлюється до цілого числа).

15

Lancia Ypsilon 1,2:	$n_{TO-2} =$	$\frac{30000,0}{15000,0}$	=	2
КАМАЗ 53605:	$n_{TO-2} =$	$\frac{20000}{4950,0}$	=	4
Mercedes-Benz Conecto OM 906				
LA:	$n_{TO-2} =$	$\frac{18000}{6000,0}$	=	3

Остаточна скоректована величина періодичності ТО-2 (L_{TO-2}) приймає значення

$$L_{TO-2} = n_{TO-2} \cdot L_{TO-1}, \text{ км}$$

Lancia Ypsilon 1,2:	$L_{TO-2} =$	2	·	15000,0	=	30000,00	км
КАМАЗ 53605:	$L_{TO-2} =$	4	·	4950,0	=	19800,00	км
Mercedes-Benz Conecto OM 906							
LA:	$L_{TO-2} =$	3	·	6000,0	=	18000,00	км

Величина розрахункового пробігу АТЗ до капітального ремонту коректується по кратності з періодичністю ТО-1 і ТО-2:

$$n_{KP} = \frac{L'_{ц}}{L_{TO-2}}$$

де n_{KP} - величина кратності (округляється до цілого числа).

Lancia Ypsilon 1,2:	$n_{KP} =$	$\frac{200000,0}{30000,0}$	=	7
КАМАЗ 53605:	$n_{KP} =$	$\frac{350000,0}{19800,0}$	=	18
Mercedes-Benz Conecto OM 906				
LA:	$n_{KP} =$	$\frac{550000,0}{18000,0}$	=	31

Остаточна скоректована величина періодичності КР (L_{KP}) приймає значення

$$L_{KP} = n_{KP} \cdot L_{TO-2}, \text{ км}$$

Lancia Ypsilon 1,2:	$L_{KP} =$	7	·	30000,00	=	210000,00	км
КАМАЗ 53605:	$L_{KP} =$	18	·	19800,00	=	356400,00	км
Mercedes-Benz Conecto OM 906							
LA:	$L_{KP} =$	31	·	18000,00	=	558000,00	км

16

Допустиме відхилення остаточно скоректованих величин $L_{TO-1}, L_{TO-2}, L_{KP}$ від нормативних $\pm 10\%$.

У тих випадках, коли автомобіль зазнає другого або третього КР, вводять коефіцієнт 0,8, уважаючи, що пробіг у цьому випадку повинен скласти 80 % від L_{KP} .

Результати розрахунків зводяться до табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Нормативи ресурсного пробігу (або пробігу до КР) та періодичність ТО

	Lancia Ypsilon 1,2:	КАМАЗ 53605:	Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:
$L_{ц}^H$	200000,0	350000,0	550000,0
$L_{ТО-2}^H$	30000,0	20000,0	18000,0
$L_{ТО-1}^H$	15000,0	5000,0	6000,0
K_1	1,0	1,0	1,0
K_2	1,0	1,0	1,0
K_3	1,0	1,0	1,0
$L_{ц}$	200000,0	350000,0	550000,0
$L_{ТО-2}$	30000,0	20000,0	18000,0
$L_{ТО-1}$	15000,0	5000,0	6000,0
$L_{ц}$	33333,3	1166666,7	55000,0
$L_{ТО-2}$	30000,0	19800,0	18000,0
$L_{ТО-1}$	15000,0	4950,0	6000,0

2.2. Розрахунок виробничої програми за кількістю впливів

2.2.1. Розрахунок виробничої програми за кількістю впливів за цикл

Число технічних впливів визначається цикловим методом у тому випадку, коли невідомий річний пробіг АТЗ.

Число ТО і КР один АТЗ за цикл визначається відношенням циклового пробігу до пробігу певного виду впливів. Так як $L_{ц}$ у даній методиці розрахунків прийнятий рівним пробігу $L_{кр}$, то число КР одного АТЗ за цикл дорівнюватиме одиниці.

Прийнято, що щозмінне обслуговування (ЩО) розділяється на ЩОс (виконуване щодня) і ЩОт (виконуване перед ТО й поточним ремонтом (ПР)).

Таким чином число КР ($N_{кр}$), ТО-1 ($N_{ТО-1}$), ТО-2 ($N_{ТО-2}$), ЩОс ($N_{щос}$) за цикл на один АТЗ розраховується за формулами:

$$N_{ТО-2} \cdot N_{кр} \frac{L_{кр}}{L_{ТО-2}} = N_{кр} = 1$$

$$N_{ТО-1} = \frac{L_{кр}}{L_{ТО-1}} - (N_{кр} + N_{ТО-2})$$

$$N_{щос} = \frac{L_{ц}}{l_{сс}}$$

$$N_{щот} = 1,6 \cdot (N_{ТО-1} + N_{ТО-2})$$

де 1,6 - коефіцієнт, що враховує вплив технічних ЩО при ПР.

Отриманий результат до 0,85 округлюється до нуля, більше 0,85 до одиниці.

$$\begin{aligned}
 \text{Lancia Ypsilon 1,2:} \quad N_{кр} &= \frac{33333,3}{210000,0} = 0 \quad \text{од.} \\
 N_{ТО-2} &= \frac{210000,0}{30000,0} - 0 = 7 \quad \text{од.} \\
 N_{ТО-1} &= \frac{210000,0}{15000,0} - (0 + 7) = 7 \quad \text{од.} \\
 N_{щос} &= \frac{33333,3}{300,0} = 111 \quad \text{од.} \\
 N_{щот} &= \frac{1}{6} \cdot (7 + 7) = 22 \quad \text{од.}
 \end{aligned}$$

КАМАЗ 53605:

$$N_{KP} = \frac{1166666,7}{356400,0} = 3 \text{ од.}$$

$$N_{TO-2y} = \frac{356400,0}{19800,0} - 3 = 15 \text{ од.}$$

$$N_{TO-1y} = \frac{356400,0}{4950,0} - (3 + 15) = 54 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ЩОсц}} = \frac{1166666,7}{150,0} = 7778 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ЩОмц}} = 1,6 \cdot (54 + 15) = 110 \text{ од.}$$

Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:

$$N_{KP} = \frac{55000,0}{558000,0} = 0 \text{ од.}$$

$$N_{TO-2y} = \frac{558000,0}{18000,0} - 0 = 31 \text{ од.}$$

$$N_{TO-1y} = \frac{558000,0}{6000,0} - (0 + 31) = 62 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ЩОсц}} = \frac{55000,0}{200,0} = 275 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ЩОмп}} = 1,6 \cdot (62 + 31) = 149 \text{ од.}$$

Результати розрахунків зводяться до табл. 2.2

Таблиця 2.2

Виробнича програма за кількістю впливів за цикл

	Lancia Ypsilon 1,2:	КАМАЗ 53605:	Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:
N_{KP}	0	3	0
N_{TO-1y}	7	15	31
N_{TO-2y}	7	54	62
$N_{\text{ЩОсц}}$	111	7778	275
$N_{\text{ЩОмп}}$	22	110	149

2.2.2. Розрахунок виробничої програми за кількістю впливів за рік

У зв'язку з тим, що пробіг АТЗ за рік відрізняється від його пробігу за цикл, а виробничу програму підприємства звичайно розраховують на рік, то для визначення річної кількості ТО, необхідно провести відповідний перерахунок отриманих значень N_{TO-1y} , N_{TO-2y} , $N_{\text{ЩОсц}}$, $N_{\text{ЩОмп}}$ за цикл до значень N_{TO-1p} , N_{TO-2p} , $N_{\text{ЩОср}}$, $N_{\text{ЩОмп}}$ за рік за формулами:

$$N_p = \frac{L_p}{L_y}$$

$$N_{TO-2p} = \frac{L_p}{L_{TO-2}} - N_p$$

$$N_{TO-1p} = \frac{L_p}{L_{TO-1}} - (N_p + N_{TO-2p})$$

$$N_{\text{ЩОср}} = \frac{L_p}{l_{сб}}$$

$$N_{\text{ЩОмп}} = 1,6 (N_{TO-1p} + N_{TO-2p})$$

де L_p – річний пробіг АТЗ, км.;

N_p – кількість списань АТЗ за рік, од.

Річний пробіг автомобіля знаходиться за формулою:

$$L_p = l_{cd} \cdot D_{роб} \cdot \alpha_m$$

де $D_{роб}$ – кількість днів роботи АТЗ на рік,

α_m -коефіцієнт технічної готовності АТЗ.

При проектуванні автотранспортного підприємства, коефіцієнт технічної готовності автотранспорту розраховується за формулою:

$$\alpha_m = \frac{1}{1 + l_{cd} \cdot \left(\frac{D_{ТО-ПР} \cdot K'_4}{1000} + \frac{D_{КР}}{L_{КР}} \right)}$$

де $D_{ТО-ПР}$ – кількість днів простою АТЗ в ТО й ПР на 1000 км пробігу, приймається згідно [4, 5]:

K'_4 – коректувальний коефіцієнт, що враховує пробіг автомобіля з початку експлуатації;

$$K'_4 = 1,0$$

Lancia Ypsilon 1,2:	$D_{ТО-ПР} =$	0,15	дні/1000 км
КАМАЗ 53605:	$D_{ТО-ПР} =$	0,6	дні/1000 км
Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	$D_{ТО-ПР} =$	0,39	дні/1000 км

$D_{КР}$ – кількість днів простою в КР, приймається згідно [4, 5]:

Lancia Ypsilon 1,2:	$D_{КР} =$	1	днів
КАМАЗ 53605:	$D_{КР} =$	1	днів
Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	$D_{КР} =$	18	днів

$$\alpha_i = \frac{1}{1 + 300,0 \cdot \left(\frac{0,15 \cdot 1}{1000} + \frac{1}{2100} \right)} = 0,96$$

$$\alpha_i = \frac{1}{1 + 150,0 \cdot \left(\frac{0,6 \cdot 1}{1000} + \frac{1}{3564} \right)} = 0,92$$

$$\alpha_i = \frac{1}{1 + 200,0 \cdot \left(\frac{0,39 \cdot 1}{1000} + \frac{18}{5580} \right)} = 0,92$$

Річний пробіг автомобіля дорівнює:

Lancia Ypsilon 1,2:	$L_p =$	300,0	·	255	·	0,96	=	73440,0	км
КАМАЗ 53605:	$L_p =$	150,0	·	255	·	0,92	=	35190,0	км
Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	$L_p =$	200,0	·	255	·	0,92	=	46920,0	км

Знаходиться після округлення кількість $N_p, N_{ТО-1м}, N_{ТО-2м}, N_{ЩОср}, N_{ЩОпр}$:

$$N_p = \frac{73440,0}{33333,3} = 3 \text{ од.}$$

21

$$N_{ТО-2п} = \frac{73440,0}{30000,0} - 3 = 0 \text{ од.}$$

$$N_{ТО-1п} = \frac{73440}{15000,0} - (3 + 0) = 2 \text{ од.}$$

$$N_{ЩОср} = \frac{73440,0}{300} = 245 \text{ од.}$$

300,0

КАМАЗ 53605:

$$N_{\text{ЩОмр}} = 1,6 \cdot (2 + 0) = 3 \text{ од.}$$

$$N_p = \frac{35190,0}{1166666,7} = 0 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ТО-2р}} = \frac{35190,0}{19800,0} - 0 = 2 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ТО-1р}} = \frac{35190}{4950,0} - (0 + 2) = 5 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ЩОср}} = \frac{35190,0}{150,0} = 235 \text{ од.}$$

Mercedes-Benz Conecto OM 906
LA:

$$N_{\text{ЩОмр}} = 1,6 \cdot (5 + 2) = 11 \text{ од.}$$

$$N_p = \frac{46920,0}{55000,0} = 1 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ТО-2р}} = \frac{46920,0}{18000,0} - 0 = 3 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ТО-1р}} = \frac{46920}{6000,0} - (0 + 3) = 5 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ЩОср}} = \frac{46920,0}{200,0} = 235 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ЩОмр}} = 1,6 \cdot (5 + 3) = 13 \text{ од.}$$

Отримані результати розрахунків зводяться до табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Виробнича програма для одного АТЗ за кількістю впливів за рік

	Lancia Ypsilon 1,2:	КАМАЗ 53605:	Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:
$D_{\text{ТО-ПР}}$	0,15	0,60	0,39
K'_4	1,00	1,00	1,00
α_m	0,96	0,92	0,92
L_p	73440,0	35190,0	46920,0
N_p	1	0	3
$N_{\text{ТО-2р}}$	0	2	3
$N_{\text{ТО-1р}}$	2	5	5
$N_{\text{ЩОср}}$	245	235	235
$N_{\text{ЩОмр}}$	3	11	13

2.2.3. Розрахунок річної виробничої програми для групи АТЗ

Річна кількість обслуговувань (ТО-1, ТО-2, ЩОс, ЩОт) для груп АТЗ розраховується за формулою:

$$N_{\text{ТОі}} = N_{\text{ТОір}} \cdot N_a$$

 N_a – списочна кількість АТЗ а-ї групи, од.

Lancia Ypsilon 1,2:

$$N_{\text{ТО-1}} = 2 \cdot 50 = 100 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ТО-2}} = 0 \cdot 50 = 0 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ЩОс}} = 245 \cdot 50 = 12250 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ЩОм}} = 3 \cdot 50 = 150 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ТО-1}} = 5 \cdot 500 = 2500 \text{ од.}$$

КАМАЗ 53605:

$$N_{\text{ТО-2}} = 2 \cdot 500 = 1000 \text{ од.}$$

$$N_{\text{ЩОс}} = 235 \cdot 500 = 117500 \text{ од.}$$

	$N_{\text{ЩОм}} =$	11	·	500	=	5500	од.
Mercedes-Benz Conecto OM 906	$N_{\text{ТО-1}} =$	5	·	20	=	100	од.
LA:	$N_{\text{ТО-2}} =$	3	·	20	=	60	од.
	$N_{\text{ЩОс}} =$	235	·	20	=	4700	од.
	$N_{\text{ЩОм}} =$	13	·	20	=	260	од.

Результати розрахунків зводяться до табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Кількість ТО для груп АТЗ за рік

Показник	Рухомий склад			Разом
	Lancia Ypsilon 1,2:	КАМАЗ 53605:	Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	
$N_{\text{ТО-2}}$	0	1000	60	1060
$N_{\text{ТО-1}}$	100	2500	100	2700
$N_{\text{ЩОс}}$	12250	117500	4700	134450
$N_{\text{ЩОм}}$	150	5500	260	5910

2.2.4. Визначення кількості діагностичних впливів за рік за групами АТЗ

Відповідно до "Положення про технічне обслуговування і ремонт рухомого складу автомобільного транспорту" [1], діагностування як окремий вид обслуговування не планується, і роботи з діагностування рухомого складу входять в обсяг робіт ТО й ПР. При цьому залежно від методу організації діагностування АТЗ може проводитися на окремих постах або бути сполучене із процесом ТО. При цьому на АТП передбачається два види діагностики: Д-1 та Д-2 [3, 4, 5].

Діагностування Д-1 призначене головним чином для визначення технічного стану агрегатів, вузлів і систем АТЗ, що забезпечують безпеку руху. Діагностування Д-2 – передбачається для АТЗ при ТО-1, після ТО-2 (по вузлах і системам, що забезпечують безпека руху, для перевірки якості робіт і заключних регулювань) і при ПР (по вузлах, що забезпечує безпека руху).

Число АТЗ для яких проводиться діагностування під час ПР відповідно до нормам проектування ОНТП-АТП-СТО-80 приймається у розмірі 10 % від програми ТО-1 за рік. Діагностування Д-2 призначене для визначення потужностних і економічних показників АТЗ, а також для

24

виявлення обсягів ПР тому воно проводиться з періодичністю ТО-2 і в окремих випадках при ПР. Число АТЗ для яких проводиться Д-2 при ПР приймається в розмірі 20 % від річної програми ТО-2 згідно [4, 5].

Таким чином, кількість Д-1 ($N_{\text{Д-1}}$) і Д-2 ($N_{\text{Д-2}}$) визначається за формулами:

$$\sum N_{\text{Д-1}} = 1,1 \times N_{\text{ТО-1}} + N_{\text{ТО-2}}$$

$$\sum N_{\text{Д-2}} = 1,2 \times N_{\text{ТО-2}}$$

де 1,1 і 1,2 - коефіцієнти, що враховують кількість АТЗ для яких проводиться відповідно Д-1 та Д-2 під час ПР.

Кількість діагностичних впливів $\sum N_{\text{Д-1}}$, $\sum N_{\text{Д-2}}$ дорівнює:

Lancia Ypsilon 1,2:	$\sum N_{\text{Д-1}} =$	1	·	100	+	0	=	110	од.
	$\sum N_{\text{Д-2}} =$	2	·	0	=	0		од.	
КАМАЗ 53605:	$\sum N_{\text{Д-1}} =$	1	·	2500	+	1000	=	3750	од.
	$\sum N_{\text{Д-2}} =$	2	·	1000	=	1200		од.	
Mercedes-Benz Conecto OM 906	$\sum N_{\text{Д-1}} =$	1	·	100	+	60	=	170	од.
LA:	$\sum N_{\text{Д-2}} =$	1,	·	60	=	72		од.	

Кількість діагностичних впливів

Показник	Рухомий склад			Разом
	Lancia Ypsilon 1,2:	КАМАЗ 53605:	Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	
$\sum N_{Д-1}$	110	3750	170	4030
$\sum N_{Д-2}$	0	1200	72	1272
Разом	110	4950	242	5302

2.2.5. Визначення добової програми з технічного обслуговування й діагностики

Добова виробнича програма є критерієм вибору методу організації ТО (на універсальних постах або потокових лініях) і служить вихідним показником для розрахунку числа постів і ліній ТО. За видами ТО й діагностики добова виробнича програма розраховується за формулою:

$$N_{\text{доб}_i} = \frac{N_{pi}}{D_{\text{роб}}}$$

де N_{pi} – річна виробнича програма (ТО-1, ТО-2, Д-1, Д-2)

За видами технічного обслуговування й діагностики $N_{\text{доб}}$ з урахуванням округлення дорівнює:

Lancia Ypsilon 1,2:	$N_{\text{доб}(ТО-1)} = \frac{100}{255} = 1$	од.
	$N_{\text{доб}(ТО-2)} = \frac{0}{255} = 1$	од.
	$N_{\text{доб}(ЩОс)} = \frac{12250}{255} = 48$	од.
	$N_{\text{доб}(ЩОм)} = \frac{150}{255} = 0$	од.
КАМАЗ 53605:	$N_{\text{доб}(ТО-1)} = \frac{2500}{255} = 1$	од.
	$N_{\text{доб}(ТО-2)} = \frac{1000}{255} = 1$	од.
	$N_{\text{доб}(ЩОс)} = \frac{117500}{255} = 461$	од.
	$N_{\text{доб}(ЩОм)} = \frac{5500}{255} = 22$	од.
Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	$N_{\text{доб}(ТО-1)} = \frac{100}{255} = 0$	од.
	$N_{\text{доб}(ТО-2)} = \frac{60}{255} = 0$	од.
	$N_{\text{доб}(ЩОс)} = \frac{4700}{255} = 18$	од.
	$N_{\text{доб}(ЩОм)} = \frac{260}{255} = 1$	од.

Результати обчислень занесені в табл.2.6.

Добова програма з технічного обслуговування та діагностики, од.

Показник	Рухомий склад			Разом
	Lancia Ypsilon 1,2:	КАМАЗ 53605:	Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	
$N_{\text{доб}ТО-1}$	1	1	0	2

$N_{добТО-2}$	1	1	0	2
$N_{добЩОс}$	48	461	18	527
$N_{добЩОт}$	0	22	1	23

2.3. Розрахунок річного обсягу робіт по ТО, ПР і самообслуговуванню

2.3.1. Визначення трудомісткості робіт

Важливе значення при технологічних розрахунках має розрахунок трудомісткості ТО й ПР і визначення річного обсягу робіт по обслуговуванню й ремонту АТЗ. Розрахувавши обсяг робіт, можна визначити потрібну чисельність виробничих робітників, число постів, робочих місць.

Нормативна трудомісткість робіт з обслуговувань (ЩО, ТО-1, ТО-2) і питома трудомісткість робіт з поточного ремонту на 1000 км пробігу наведені у "Положення про технічне обслуговування і ремонт рухомого складу автомобільного транспорту". Нормативна трудомісткість i -го обслуговування t_i^H коректується за допомогою коефіцієнтів K_2 та K_5 :

$$t_i = t_i^H \cdot K_2 \cdot K_5$$

для ТО-1

$$t_{ТО-1} = t_{ТО-1}^H \cdot K_2 \cdot K_5$$

для ТО-2

для ЩОс

$$t_{ТО-2} = t_{ТО-2}^H \cdot K_2 \cdot K_5$$

$$t_{ЩОс} = t_{ЩОс}^H \cdot K_2 \cdot K_5$$

де t_i^H – відповідно нормативна трудомісткість ЩОс, ТО-1, ТО-2, люд-год [3, 4, 5].

При цьому

при цьому нормативна трудомісткість ПР ($t_{ПР}^H$) коректується за допомогою коефіцієнтів K_1 , K_2 , K_3 , K_4 та K_5 .

	$K_1 = 1,00$
Lancia Ypsilon 1,2:	$K_2 = 1,00$
	$K_3 = 1,00$
	$K_4 = 1,19$
	$K_5 = 1,00$
КАМАЗ 53605:	$K_1 = 1,00$
	$K_2 = 1,00$
	$K_3 = 1,00$
	$K_4 = 0,81$
	$K_5 = 1,00$
Mercedes-Benz Conecto OM 906	$K_1 = 1,00$
LA:	$K_2 = 1,00$
	$K_3 = 1,00$
	$K_4 = 1,55$
	$K_5 = 1,00$

Приймається згідно [3, 4, 5]:

Lancia Ypsilon 1,2:	$t_{ЩОс}^H = 0,20$	люд·год
	$t_{ЩОт}^H = 0,10$	люд·год
	$t_{ТО-1}^H = 2,60$	люд·год
	$t_{ТО-2}^H = 10,50$	люд·год
КАМАЗ 53605:	$t_{ЩОс}^H = 0,35$	люд·год
	$t_{ЩОт}^H = 0,18$	люд·год
	$t_{ТО-1}^H = 5,70$	люд·год
	$t_{ТО-2}^H = 21,60$	люд·год

Mercedes-Benz Conecto OM 906	$t_{\text{ЩОс}}^{\text{н}} =$	0,50	люд·год
LA:	$t_{\text{ЩОм}}^{\text{н}} =$	0,25	люд·год
	$t_{\text{ТО-1}}^{\text{н}} =$	9,00	люд·год
	$t_{\text{ТО-2}}^{\text{н}} =$	36,00	люд·год

Скорегована нормативна трудомісткість ЩО дорівнює:

Lancia Ypsilon 1,2:	$t_{\text{ЩОс}} =$	0,20	·	1,0	·	1,0	=	0,20	люд·год
	$t_{\text{ЩОм}} =$	0,5	·	0,20	=	0,10	люд·год	д	
	$t_{\text{ТО-1}} =$	2,60	·	1	·	1,0	=	2,60	люд·год
	$t_{\text{ТО-2}} =$	10,50	·	1	·	1,0	=	10,50	люд·год
КАМАЗ 53605:	$t_{\text{ЩОс}} =$	0,35	·	1,0	·	1,0	=	0,35	люд·год
	$t_{\text{ЩОм}} =$	0,50	·	0,35	=	0,18	люд·год	д	
	$t_{\text{ТО-1}} =$	5,70	·	1	·	1,0	=	5,70	люд·год
	$t_{\text{ТО-2}} =$	21,60	·	1	·	1,0	=	21,60	люд·год
Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	$t_{\text{ЩОс}} =$	0,50	·	1,0	·	1,0	=	0,50	люд·год
	$t_{\text{ЩОм}} =$	0,5	·	0,50	=	0,25	люд·год	д	
	$t_{\text{ТО-1}} =$	9,00	·	1	·	1,0	=	9,00	люд·год
	$t_{\text{ТО-2}} =$	36,00	·	1	·	1,0	=	36,00	люд·год

Питома скорегована нормативна трудомісткість ПР визначається за формулою:

$$t_{\text{ПР}} = t_{\text{ПР}}^{\text{н}} \cdot K_1 \cdot K_2 \cdot K_3 \cdot K_4 \cdot K_5$$

де $t_{\text{ПР}}^{\text{н}}$ – питома нормативна трудомісткість ПР, (люд·год/100 км);

Lancia Ypsilon 1,2:	$t_{\text{ПР}}^{\text{н}} =$	1,80	люд·год/1000 км
КАМАЗ 53605:	$t_{\text{ПР}}^{\text{н}} =$	5,00	люд·год/1000 км
Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	$t_{\text{ПР}}^{\text{н}} =$	4,20	люд·год/1000 км

Питома скорегована нормативна трудомісткість ($t_{\text{ПР}}$) дорівнює:

Lancia Ypsilon 1,2:	$t_{\text{ПР}} =$	1,80	·	1,00	·	1,00	·	1,00	·	люд·год
	$t_{\text{ПР}} =$	1,19	·	1,00	=	2,14	люд·год	д		
	$t_{\text{ПР}} =$	5,00	·	1,00	·	1,00	·	1,00	·	люд·год
	$t_{\text{ПР}} =$	0,81	·	1,00	=	4,05	люд·год	д		
КАМАЗ 53605:	$t_{\text{ПР}} =$	4,20	·	1,00	·	1,00	·	1,00	·	люд·год
	$t_{\text{ПР}} =$	1,55	·	1,00	=	6,51	люд·год	д		
	$t_{\text{ПР}} =$	4,20	·	1,00	·	1,00	·	1,00	·	люд·год
	$t_{\text{ПР}} =$	1,55	·	1,00	=	6,51	люд·год	д		

Нормативи трудомісткості сезонного обслуговування (СО) у «Положенні» не наведені. Враховуючи, що СО виконується разом з ТО-2, що передують переходу на зимовий і літній періоди, нормативи трудомісткості СО приймаються у відсотках ($\eta_{\text{СО}}$) від нормативної трудомісткості ТО-2: для

дуже холодного й дуже жаркого сухого кліматичних районів – у розмірі 50 %; для холодного й жаркого – у розмірі 30 %; для інших районів – 20 % [5].

У даному розрахунку коефіцієнт η_{CO} рівним 0,20.

Lancia Ypsilon 1,2:	$t_{CO} = t_{CO} \cdot \eta_{CO} \cdot t_{TO-2}$	10,50	·	0,20	=	2,10	люд·год д
КАМАЗ 53605:	$t_{CO} =$	21,60	·	0,20	=	4,32	люд·год д
Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	$t_{CO} =$	36,00	·	0,20	=	7,20	люд·год д

Результат розрахунків зводяться до табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Трудомісткість ЩО, ТО і ПР

Рухомий склад	Вид технічного впливу	Нормативи трудомісткості, ЩО, ТО (люд·год) та ПР (люд·год/1000 км)	Корегувальні коефіцієнти					Скорегована нормативна трудомісткість ЩО, ТО (люд·год) та ПР (люд·год/1000 км)
			K ₁	K ₂	K ₃	K ₄	K ₅	
Lancia Ypsilon 1,2:	ЩОс	0,20	-	1,00	-	-	1,00	0,20
	ЩОт	0,10	-	1,00	-	-	1,00	0,10
	ТО-1	2,60	-	1,00	-	-	1,00	2,60
	ТО-2	10,50	-	1,00	-	-	1,00	10,50
	ПР	1,80	1,00	1,00	1,00	1,19	1,00	2,14
	СО	2,10	-	1,00	-	-	1,00	2,10
	ЩОс	0,35	-	1,00	-	-	1,00	0,35
КАМАЗ 53605:	ЩОт	0,18	-	1,00	-	-	1,00	0,18
	ТО-1	5,70	-	1,00	-	-	1,00	5,70
	ТО-2	21,60	-	1,00	-	-	1,00	21,60
	ПР	5,00	1,00	1,00	1,00	0,81	1,00	4,05
	СО	4,32	-	1,00	-	-	1,00	4,32
Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	ЩОс	0,50	-	1,00	-	-	1,00	0,50
	ЩОт	0,25	-	1,00	-	-	1,00	0,25
	ТО-1	9,00	-	1,00	-	-	1,00	9,00
	ТО-2	36,00	-	1,00	-	-	1,00	36,00
	ПР	4,20	1,00	1,00	1,00	1,55	1,00	6,51

	СО	7,20	-	1, 00	-	-	1,00	7,20
--	----	------	---	----------	---	---	------	------

2.3.2. Визначення річного обсягу робіт з ТО й ПР

Річний обсяг робіт з ЩО_с, ЩО_т, ТО-1 і ТО-2 ($T_{ЩОс}$, $T_{ЩОт}$, $T_{ТО-1}$, $T_{ТО-2}$) за рік визначається добутком числа певного виду обслуговування на нормативне скоректоване значення трудомісткості даного виду обслуговування: [1, 2]:

$$T_{p.обсл.i} = N_{p.обсл.i} \cdot t_i$$

, ЛЮД·ГОД

Lancia Ypsilon 1,2:	$T_{ТО-1} =$	100	·	2,60	=	260,00	ЛЮД·ГОД
							Д
	$T_{ТО-2} =$	0	·	10,50	=	0,00	ЛЮД·ГОД
							Д
	$T_{ЩОс} =$	12250	·	0,20	=	2450,00	ЛЮД·ГОД
							Д
	$T_{ЩОт} =$	150	·	0,10	=	15,00	ЛЮД·ГОД
							Д
	$T_{ТО-1} =$	2500	·	5,70	=	14250,00	ЛЮД·ГОД
							Д
КАМАЗ 53605:	$T_{ТО-2} =$	1000	·	21,60	=	21600,00	ЛЮД·ГОД
							Д
	$T_{ЩОс} =$	117500	·	0,35	=	41125,00	ЛЮД·ГОД
							Д
	$T_{ЩОт} =$	5500	·	0,18	=	962,50	ЛЮД·ГОД
							Д
Mercedes-Benz Conecto OM 906	$T_{ТО-1} =$	100	·	9,00	=	900,00	ЛЮД·ГОД
LA:							Д
	$T_{ТО-2} =$	60	·	36,00	=	2160,00	ЛЮД·ГОД
							Д
	$T_{ЩОс} =$	4700	·	0,50	=	2350,00	ЛЮД·ГОД
							Д
	$T_{ЩОт} =$	260	·	0,25	=	65,00	ЛЮД·ГОД
							Д

Річний обсяг робіт по СО визначається:

$$T_{CO} = 2 \cdot N_a \cdot t_{CO} \quad \text{ЛЮД·ГОД}$$

Lancia Ypsilon 1,2:	$T_{CO}=2 \cdot$	300	·	2,10	=	1260,00	ЛЮД·ГОД
							Д
КАМАЗ 53605:	$T_{CO}=2 \cdot$	150	·	4,32	=	1296,00	ЛЮД·ГОД
							Д
Mercedes-Benz Conecto OM 906	$T_{CO}=2 \cdot$	200	·	7,20	=	2880,00	ЛЮД·ГОД
LA:							Д

Річний обсяг робіт з ПР визначається за формулою:

$$T_{ПР} = \frac{L_p \cdot N_a}{1000} \cdot t_{ПР}$$

Lancia Ypsilon 1,2:	$T_{ПР} =$	$\frac{73440 \cdot 50}{1000}$	·	2,1	=	7858,1	ЛЮД·ГОД
							Д
КАМАЗ 53605:	$T_{ПР} =$	$\frac{35190 \cdot 500}{1000}$	·	4,1	=	71259,8	ЛЮД·ГОД
							Д
Mercedes-Benz Conecto OM 906	$T_{ПР} =$	$\frac{46920 \cdot 20}{1000}$	·	6,5	=	6109,0	ЛЮД·ГОД

Річна трудомісткість робіт з ТО й ПР, люд-год

Вид трудо- місткості обслугову- вання, ремонту	Рухомий склад			Разом
	Lancia Ypsilon 1,2:	КАМАЗ 53605:	Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	
ЩО _с	2450,0	41125,0	2350,0	45925,0
ЩО _т	15,0	962,5	65,0	1042,5
ТО-1	260,0	14250,0	900,0	15410,0
ТО-2	0,0	21600,0	2160,0	23760,0
ПР	7858,1	71259,8	6109,0	85226,9
СО	1260,0	1296,0	2880,0	5436,0
Разом	11843,1	150493,3	14464,0	176800,4

Сумарна трудомісткість ТО, ЩО й ПР визначається за формулою:

$$\Sigma T_{\text{ЩО,ТО,ПР,СО}} = T_{\text{р.ЩО}} + T_{\text{р.ТО}} + T_{\text{р.ПР}} + T_{\text{р.СО}}, \text{ люд-год}$$

Lancia Ypsilon 1,2:

$$\Sigma T_{\text{ЩО,ТО,ПР,СО}} = 2450,0 + 15,0 + 260,0 + 0,0 + 7858,1 + 1260,0 = 11843,1 \text{ люд-год}$$

КАМАЗ 53605:

$$\Sigma T_{\text{ЩО,ТО,ПР,СО}} = 41125,0 + 962,5 + 14250,0 + 21600,0 + 71259,8 + 1296,0 = 150493,3 \text{ люд-год}$$

Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:

$$\Sigma T_{\text{ЩО,ТО,ПР,СО}} = 2350,0 + 65,0 + 900,0 + 2160,0 + 6109,0 + 2880,0 = 14464,0 \text{ люд-год}$$

Загалом по автопідприємству:

$$176800,4 \text{ люд-год}$$

2.3.3. Визначення розподілу обсягу робіт з ТО і ПР

Розподіл трудомісткості ТО і ПР в залежності від місця проведення представлений в табл.2.9

Таблиця 2.9

Розподіл об'єму робіт ТО і ПР

Види робіт	Легковий автомобіль		Вантажівка		Автобус	
	Lancia Ypsilon 1,2:		КАМАЗ 53605:		Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	
	%	Знач	%	Знач	%	Знач
ТЕХНІЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ						
Щос:						
збиральні	20	490,00	20	8225,00	20	470,00
мийні	10	245,00	10	4112,50	10	235,00
заправні	11	269,50	11	4523,75	11	258,50
контрольно-діагностичні	12	294,00	12	4935,00	12	282,00

ремонтні	47	1151,50	47	19328,75	47	1104,50
РАЗОМ:	100	2450,00	100	41125,00	100	2350,00
Щот:						
збиральні	60	9,00	60	577,50	60	39,00
мийні	40	6,00	40	385,00	40	26,00
РАЗОМ	100	15,00	100	962,50	100	65,00
ТО-1:						
загальне діагностування Д-1	15	39,00	10	1425,00	8	72,00
кріпильні, регулювальні й мастильні	85	221,00	90	12825,00	92	828,00
РАЗОМ:	100	260,00	100	14250,00	100	900,00
ТО-2:						
поглиблене діагностування Д-2	12	0,00	12	2592,00	12	259,20
кріпильні, регулювальні й мастильні	88	0,00	88	19008,00	88	1900,80
РАЗОМ:	100	0,00	100	21600,00	100	2160,00
ПОТОЧНИЙ РЕМОНТ						
1. Постові роботи:						
загальне діагностування Д-1	1	78,58	1	712,60	1	61,09
поглиблене діагностування Д-2	1	78,58	2	1425,20	1	61,09
регулювальні, розбірно-складальні	33	2593,17	35	24940,93	27	1649,43
<u>зварювальні, залежно від типу кузова:</u>	4	314,32			5	305,45
1)з металевим кузовом			4	2850,39		
2)з композиційним кузовом			2	1425,20		
3)з металокомпозиційним кузовом			3	2137,79		
<u>жерстяницькі роботи:</u>	2	157,16			2	122,18
1)з металевим кузовом			3	2137,79		
2)з композиційним кузовом			1	712,60		
3)з металокомпозиційним кузовом			2	1425,20		
<u>композиційнообробні роботи:</u>						
1)з композиційним кузовом			4	2850,39		
2)з металокомпозиційним кузовом			2	1425,20		
<u>малярні</u>	8	628,65	6	4275,59	8	488,72
РАЗОМ ПО ПОСТАХ:	49	3221,82	51	79542,50	44	6519,24
2. Дільничні роботи:						
агрегатні	17	1335,88	15	10688,97	18	1099,62
слюсарно-механічні	9	707,23	9	6413,38	12	733,08
електротехнічні	6	471,49	6	4275,59	7	427,63
аккумуляторні	2	157,16	2	1425,20	2	122,18
ремонт приладів системи живлення	3	235,74	3	2137,79	3	183,27
шиномонтажні	1	78,58	1	712,60	1	61,09
вулканізаційні	1	78,58	1	712,60	1	61,09
ковальсько-ресорні	2	157,16	2	1425,20	2	122,18
мідницькі	2	157,16	2	1425,20	2	122,18
зварювальні	2	157,16	2	1425,20	2	122,18
бляхарські	2	157,16	2	1425,20	2	122,18
арматурні	2	157,16	2	1425,20	2	122,18
оббійні	2	157,16	2	1425,20	2	122,18

РАЗОМ ПО ДІЛЯНКАХ:	51	4007,63	49	34917,3	56	3421,0
УСЬОГО ПО ПР:	100	7858	100	71260	100	6109,0
УСЬОГО ПО АТП:	171364,40					

Крім робіт з ТО й ремонту, на підприємстві виконуються допоміжні й підсобні роботи, обсяг яких (Тдоп) устанавлюється не більш 30 % від загального обсягу робіт по ТО й ПР рухомого складу [2, 4, 5].

Річний обсяг допоміжних робіт визначається за формулою:

де $K_{доп} = 20...30\%$ – коефіцієнт який враховує обсяг допоміжних робіт на підприємстві.

Для розрахунків приймаємо

$$T_{доп} = \frac{\sum T_{ТО,ТО,ПР,СО} \cdot K_{доп} \cdot k_{доп} \cdot 25}{100} = \frac{171364,40 \cdot 0,25}{100} = 42841,10 \text{ люд-год}$$

Обсяг допоміжних робіт по виду робіт визначається за формулою:

де $C_{доп}$ - середня частка даного виду допоміжних робіт, %

Результати розподілу допоміжних робіт зведені у таблиці 2.10

$$T_{допi} = \frac{T_{доп} \cdot C_{доп}}{100}$$

Таблиця 2.10

Розподіл трудомісткості допоміжних робіт

Види допоміжних робіт	Середня частка виду допоміжних робіт, %	Трудомісткість виду робіт, люд-год
Самообслуговування	45	1927849,50
Транспортні послуги	9	385569,90
Перегін АТЗ	20	856822,00
Приймання, зберігання та видача мат. цінностей	9	385569,90
Прибирання приміщень на території	17	728298,70

2.3.4. Розрахунок чисельності виробничих робітників

Виробничі робітники діляться на: технологічно необхідних (P_m) і штатних робітників ($P_{ш}$). Розрахунок виконується за наступними формулами:

$$P_m = \frac{T_{P_i}}{\Phi_m}$$

$$P_{ш} = \frac{T_{P_i}}{\Phi_{ш}}$$

де $P_m, P_{ш}$ – кількість технологічно необхідних і штатних робітників, відповідно;
 T_{P_i} – річний обсяг робіт зони чи ділянки, люд-год;
 $\Phi_m, \Phi_{ш}$ – фонд робочого часу технологічно необхідних і штатних робітників, відповідно.

Фонд часу підрозділяється на фонд часу для нормальних і шкідливих умов. До шкідливих відносяться зварювальні, фарбувальні, ковальсько-ресорні й мідницькі роботи.

$$\Phi_m = 8 \cdot (D_k - D_e - D_{нсе})$$

ГОД

$$\Phi_{ш} = \Phi_m - 8 \cdot (D_{відп} + D_{вт})$$

ГОД

де D_k – кількість календарних днів у році;

D_e – кількість вихідних днів у році;

$D_{нсе}$ – кількість святкових днів у році;

$D_{відп}$ – кількість днів відпустки;

$D_{вт}$ – кількість днів відгулів з поважної причини (через хворобу й через виконання державних обов'язків).

На практиці прийняті фонди часу [4, 5]:
 $\Phi_m=2070$ годин- при нормальних умовах роботи;
 $\Phi_m=1830$ годин - при шкідливих умовах роботи;
 $\Phi_u=1610$ годин - для малярів;
 $\Phi_u=1820$ годин - для інших робітників.

В розрахунках потрібно визначити кількість технологічно необхідних робітників для зони ЦО, ТО-1 та ТО-2.

$$P_m = \frac{46967,50}{2070} = 23 \text{ чол.}$$

$$P_u = \frac{46967,50}{1830} = 26 \text{ чол.}$$

У зоні ТО-1:

$$P_m = \frac{15410,00}{2070} = 7 \text{ чол.}$$

$$P_u = \frac{15410,00}{1830} = 8 \text{ чол.}$$

У зоні ТО-2:

$$P_m = \frac{23760,00}{2070} = 11 \text{ чол.}$$

$$P_u = \frac{23760,00}{1830} = 13 \text{ чол.}$$

Річний фонд часу технологічно необхідних робітників на постах ПР розраховується за формулою:

де Φ_{mny} і Φ_{mnyu} – фонд робочого часу відповідно при нормальних та шкідливих умовах праці;
де a, b - число робіт з нормальними й шкідливими умовами праці, % (приймається відповідно 37 та 12 %).

Річний фонд часу Φ_m на постах ПР:

$$\Phi_{\text{постПРм}} = \frac{2070 \cdot 37 + 1830 \cdot 12}{37 + 12} = 2011,22 \text{ год}$$

Річний фонд часу штатного робітника на постах ПР розраховується за формулою:

$$\Phi_{\text{постПРш}} = \frac{\Phi_{mny} \cdot c + \Phi_{mnyu} \cdot d}{c + d} \text{ год}$$

де c, d кількість постових робіт всіх робітників і малярів, % (приймається відповідно 41 та 8 %).

$$\Phi_{\text{постПРш}} = \frac{1820 \cdot 41 + 1610 \cdot 8}{41 + 8} = 1785,71 \text{ год}$$

Кількість технологічних та штатних робітників на постах ПР для кожної групи АТЗ.

Lancia Ypsilon 1,2:	$P_m = \frac{3221,82}{2011,22} = 2$	чол.
	$P_u = \frac{3221,82}{1785,71} = 2$	чол.
КАМАЗ 53605:	$P_m = \frac{79542,50}{2011,22} = 40$	чол.
	$P_u = \frac{79542,50}{1785,71} = 45$	чол.
Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	$P_m = \frac{6519,24}{2011,22} = 3$	чол.
	$P_u = \frac{6519,24}{1785,71} = 4$	чол.

Річний фонд часу технологічно необхідних робітників на дільницях ПР розраховується за формулою:

$$\Phi_{\text{постПРи}} = \frac{\Phi_{m_{\text{кУ}}} \cdot e + \Phi_{m_{\text{шУ}}} \cdot f}{e + f} \quad \text{год}$$

де e, f – число робіт з нормальними й шкідливими умовами праці, % (приймається відповідно 44 та 7 %).

Річний фонд часу штатних робітників на дільницях ПР приймається в розмірі 1830 год..

$$\Phi_{\text{ш}} = \frac{2070 \cdot 44 + 1830 \cdot 7}{44 + 7} = 2037,06 \quad \text{год}$$

Для ділянок ПР кількість робітників дорівнює:

Lancia Ypsilon 1,2:	$P_m = \frac{4007,63}{2011,22} = 2$	чол.
	$P_{\text{ш}} = \frac{4007,63}{1785,71} = 2$	чол.
КАМАЗ 53605:	$P_m = \frac{34917,30}{2011,22} = 17$	чол.
	$P_{\text{ш}} = \frac{34917,30}{1785,71} = 20$	чол.
Mercedes-Benz Conecto OM 906 LA:	$P_m = \frac{3421,04}{2011,22} = 2$	чол.
	$P_{\text{ш}} = \frac{3421,04}{1785,71} = 2$	чол.

Результати розрахунків занесені до табл. 2.11

Таблиця 2.11

Зведена таблиця по персоналу за зонами, постами та дільницями

Структурні підрозділи	Технічно необхідне	Штатне
Зона ЩО	23	26
Зона ТО-1	7	8
Зона ТО-2	11	13
Пости ПР легкових автомобілів	2	2
Пости ПР вантажівок	40	45
Пости ПР автобусів	3	4
Дільниці ПР легкових автомобілів	2	2
Дільниці ПР вантажівок	17	20
Дільниці ПР автобусів	2	2
Разом	107	122

Таким чином, загальна кількість робітників за допомогою яких виконується технічне обслуговування та ремонт автомобілів складе:

технічно необхідне : 107 чол.

штатне: 122 чол.

2.4. Розрахунок площі виробничого корпусу

Орієнтовно розрахункову площу виробничого корпусу можна визначити за середньою питомою площею, яка припадає на одного робітника:

$$S_{\text{пр}} = P_{\text{яв}} \cdot f_{\text{нпм}}, \quad \text{м}^2$$

де $f_{\text{нпм}}$ – питома площа приміщення, яка припадає на одного робітника,

приймається $f_{\text{нпм}} = 26 \text{ м}^2$.

$$S_{pn} = 122 \cdot 26 = 3172 \text{ м}^2$$

Одноповерхові будівлі підприємств з експлуатації, обслуговування і ремонту підйомно-транспортних, дорожніх, меліоративних машин та обладнання, як правило проектують каркасного типу з сіткою колон 12X6 18X6, 18X12 та 24X12 м. Для багатоповерхових будівель розроблені залізобетонні конструкції з сіткою колон 6X6, 6X9, 6X12, 9X12.

Висота приміщень - відстань від підлоги до низу перекриття або конструкцій - повинна бути не менш 2,8 м [30, 31, 32].

Визначимо сітку колон: для визначення довжини виробничого корпусу приймається 6 колон з кроком 12 м, для ширини: 1 колони з кроком 0 6 м.

$$L_p = (n_k - 1) \cdot III_k, \text{ м}$$

$$B_p = (n_k - 1) \cdot II_k, \text{ м}$$

де n_k - прийнята кількість колон;

III_k - крок колон;

II_k - проліт між колонами.

Розрахункова довжина та ширина корпусу складе:

$$L_p = (6 - 1) \cdot 12 = 60 \text{ м}$$

$$B_p = (10 - 1) \cdot 6 = 54 \text{ м}$$

Загальна розрахункова планова площа виробничого корпусу визначається за формулою:

$$S_{cn} = L_p \cdot B_p = 60 \cdot 54 = 3240 \text{ м}^2$$

При плануванні площі приміщень виробничого корпусу можуть дещо відрізнятись від розрахункових: для приміщень до 1000 м² припустиме відхилення до 20 %, а для приміщень більше 1000 м² - 10 % [14]:

Різниця в розрахунковій та проектній площі приміщення:

$$\Delta = \frac{3240 - 3170}{3240} \cdot 100\% = 2,10 \%$$

Таким чином відхилення розрахункової площі виробничого корпусу від планової площі знаходиться у допустимих межах.

3. Охорона праці

3.1. Розрахунок освітлення

Розрізняють штучне і природне освітлення, норми проектування якого передбачені [11]. Згідно з [11, 12] для освітлення виробничих приміщень штучним світлом, як правило, використовують газорозрядні лампи. Лампи розжарювання рекомендуються при неможливості чи техніко-економічній недоцільності використання газорозрядних ламп.

У середньому на підприємстві норми штучного освітлення для підприємств по обслуговуванню та ремонту машин складає 200 лк [11].

Розрахунок загального освітлення проводиться за допомогою методу коефіцієнта світлового потоку (світловий потік лампи):

$$F = \frac{E \cdot S_{cn} \cdot K \cdot Z}{\epsilon_i}$$

де E - норма освітленості, лк [10, 11], приймається

$$E = 200 \text{ лк};$$

S_{cn} - скорегована площа виробничого корпусу, м²;

K - коефіцієнт запасу, [8, 11];

$$K = 1,5;$$

Z - коефіцієнт нерівномірності освітлення, змінюється в межах $Z=1,1 \dots 1,5$ (у середньому 1,2) [8];
 η - коефіцієнт використання освітлювальної установки;
 n - число ламп.

Для визначення коефіцієнту η розраховують індекс приміщення за наступною формулою:
де a, b - відповідно довжина і ширина приміщення, м;
 H_c - висота розміщення світильника над освітлювальною поверхнею, м [21, 18].

$$\text{Приймається } \eta = \frac{H_c}{H_c \cdot (a + b)} = \frac{8,4}{8,4 \cdot (60 + 54)} = \frac{8,4}{8,4 \cdot 114} = \frac{1}{114} \approx 0,00877$$

Таким чином, коефіцієнт використання світлового потоку приймається

43

рівним $\frac{0,6}{5} \cdot (\eta = \frac{0,6}{5})$.

У роботі для освітлення приймаються лампи типу ЛБ80 із світловим потоком 5220 лм [9, 10, 11, 13].

Визначення кількості ламп у виробничому корпусі, проводиться за формулою:

$$n = \frac{200 \cdot \frac{F \cdot S_n \cdot K \cdot Z}{5220 \cdot F \cdot \eta}}{1,5 \cdot 1,2} = \frac{200 \cdot \frac{5220 \cdot 0,00877 \cdot 1,5 \cdot 1,2}{5220 \cdot 0,61}}{1,5 \cdot 1,2} = \frac{200 \cdot 1,5 \cdot 1,2}{0,61} = 366 \text{ шт.}$$

Розрахунок місцевого освітлення полягає у визначенні потужності чи світлового потоку ламп. Для місцевого освітлення зазвичай використовують лампи розжарювання:

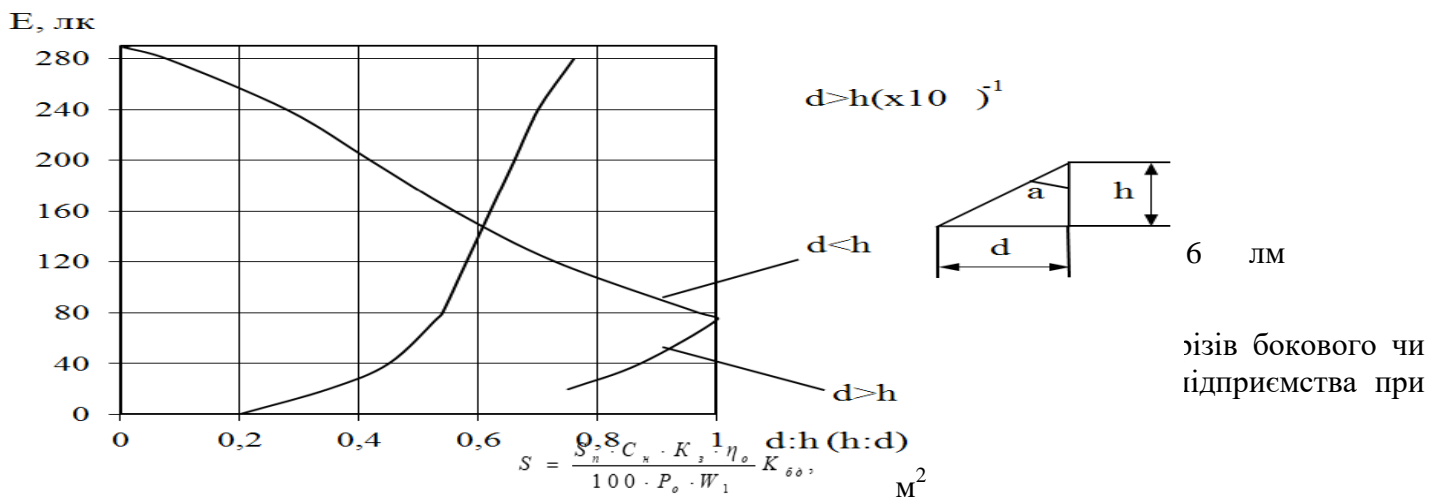
$$F = \frac{1000 \cdot h^2 \cdot E}{e}, \text{ вт}$$

де h - відстань лампи до освітлювальної поверхні, м;

E - нормативна освітленість, лк (приймається

$$E = 100 \text{ лк}) [10, 11];$$

e - показник, який вибирається за графіком залежно від h і відстані d від перпендикулярного потоку на освітлювальну поверхню до освітлювальної точки (рис). Для розрахунків приймається, що $h=1,1$ м; $d=0$ м.

де S_n - площа підлоги приміщення, m^2 (приймається як площа виробничого корпусу);

C_n - нормоване значення коефіцієнта природної освітленості (приймається

$$C_n = 0,2)$$

[21]

22,
8];

K_3 - коефіцієнт запасу (приймається $K_3=1,45$) [2, 1, 22, 8];

η_0 - світлова характеристика вікон (приймається $\eta_0=10$);

$K_{\delta\delta}$ - коефіцієнт урахування затінення протистоячими будинками (приймається $K_{\delta\delta}=1,0$) [8,11, 12];

P_0 - загальний коефіцієнт світлопропускання, (приймається $P_0=0,63$) [8, 11, 12];

W_1 - коефіцієнт урахування підвищення освітленості при боковому освітленні, (приймається $W_1=1,1$) [8, 11, 12].

$$S = \frac{3240 \cdot 0,2 \cdot 1,5 \cdot 10 \cdot 1,0}{100 \cdot 0,63 \cdot 1,1} = 135,58 \text{ м}^2$$

3.2. Розрахунок механічної вентиляції

Механічну вентиляцію використовують при об'ємі виробничого простору менше 40 м² на одного працюючого, у даному випадку коефіцієнт кратності складає 26 м², адже площа виробничого корпусу визначалася з кратність 26 м² на одного працюючого, тому є необхідність провести розрахунок механічній вентиляції.

Для загального розрахунку механічної вентиляції у межах усього головного виробничого корпусу, використовується методика кратності. У зв'язку з цим об'єм повітря визначається за формулою:

$$V = V_n \cdot K_{кр} = (S_p \cdot H_c) \cdot K_{кр}, \text{ м}^3/\text{год}$$

де V_n - об'єм приміщення, м³;

$K_{кр}$ - коефіцієнт кратності, приймається $K_{кр}=3,5$.
Об'єм повітря у приміщенні складе:

$$V = 3240 \cdot \frac{8}{2} \cdot 3,5 = 92988,00 \text{ м}^3/\text{год}$$

Загальна потужність двигунів вентиляторів підприємства визначається з виразу:

$$P = \frac{K_3 \cdot V_e \cdot P_e \cdot 10^{-6}}{3,6 \cdot \eta_e \cdot \eta_n}, \text{ кВт}$$

де K_3 - коефіцієнт запасу, (приймається $K_3=1,2$);
 V_e - подача вентилятора, яка дорівнює кількості повітря, м³/год;
 P_e - тиск який розвиває вентилятор (вентилятори низького тиску розвивають тиск до 1000 Па, середнього - 3000 Па і високого - 5000 Па);
 η_e - ККД вентилятора, (приймається $\eta_e=0,6...0,8$);
 η_n - ККД приводу, для плоскопасової передачі, для клинопасової, для безпосереднього з'єднання $\eta_n=1,0$.

Для розрахунку загальної потужності вентиляторів підприємства приймається, що використовується вентилятор високого тиску (тобто $P_a=5000$ Па), привод вентилятора є клинопасовим ($\eta_n=0,95$).

$$P = \frac{1,2 \cdot 92988,00 \cdot 5000,00 \cdot 10 \cdot 10^{-6}}{3,6 \cdot 0,7 \cdot 0,95} = 2330,53 \text{ кВт}$$

3.3. Розрахунок опалення

Одним з вихідних даних для розрахунку опалення є температура у виробничих приміщеннях, яка становить +20°C [22, 8].

Кількість теплоти для опалення виробничого корпусу визначається за формулою:

$$Q_0 = q_0 (t_e - t_z) \cdot V, \quad \text{Дж} \cdot \text{м}^3 / \text{год}$$

де q_0 - витрати теплоти для опалення 1 м³ приміщення на 1°C різниці внутрішньої і зовнішньої температур, (приймається $q_0=2,08$; Дж/кг);
 t_e - внутрішня температура цеха, °C (приймається $t_e=17^\circ\text{C}$);
 t_z - зовнішня температура повітря (приймається $t_z=-15^\circ\text{C}$);
 V - об'єм приміщення, м³.

$$Q_0 = 2,08 \cdot (17 - (-15)) \cdot 92988 = 6189281 \quad \text{Дж} \cdot \text{м}^3 / \text{год}$$

Крім того, кількість теплоти, яка витрачається на вентиляцію визначається за формулою:

$$Q_e = q_e (t_e - t_z) \cdot V, \quad \text{Дж} \cdot \text{м}^3 / \text{год}$$

де q_e - витрати теплоти на вентиляцію 1 м³ будівлі при різниці внутрішньої і зовнішньої температури 1°C, $q_e=1...2$ кДж/кг;

$$Q_e = 17,00 \cdot (17 - (-15)) \cdot 92988 = 50585472 \quad \text{Дж} \cdot \text{м}^3 / \text{год}$$

Площа радіаторів опалення розраховується по формулі:

м³

де t_m - середня розрахункова температура теплоносія (пара низького тиску – 100 °C, пара при тиску 1,2 атм (0,12 МПа) - 104 °C, при тиску 1,5 атм (0,15 МПа) - 111 °C);
 K_n - коефіцієнт, значення якого залежить від різниці температур теплоносія і нагрівального повітря (приймається 28000 кДж/м²·год·град).

$$F_0 = \frac{6189281,28 + 50585472,00}{2800 \cdot (104 - 17)} = 167,58 \quad \text{м}^3$$

3.4. Розрахунок захисного заземлення

Захисне заземлення – навмисне приєднання до землі металевих частин електроустановки, що можуть виявитися під напругою внаслідок ушкодження ізоляції. Основне призначення захисного заземлення – знизити напруга дотику до безпечної величини.

Захисне заземлення є ефективним способом забезпечення безпеки людей, що працюють з електроустановками. Повинне бути заземлені металеві корпуси електричних машин, апаратів, каркаси розподільних щитів і інші металеві конструкції, зв'язані з електроустановками. Штучний заземлювач, являє собою замкнутий контур з 10 труб, довжиною 2 м і діаметром 0,2 м, встановленими на глибину 1 м і з'єднаних смугою, що заземлює.

Для розрахунку приймається, що напруга пристроїв, які заземлюються, складає $500 + 18 = 518$ В

Опір розтікання струму від однієї труби визначається за формулою:

$$R = \frac{0,336 \cdot p}{L \left(\lg \left[\frac{2 \cdot L}{d} \right] + 0,5 \cdot \lg \left[\frac{4 \cdot h + L}{4 \cdot h - L} \right] \right)}, \quad \text{Ом}$$

де p – питомий опір ґрунту (приймається $p=100$ Ом/см);

L – довжина труби (приймається $L=2$ м);

d – діаметр труби (приймається $d=0,2$ м);

Опір розтікання струму від однієї труби:

$$R = \frac{0,336}{20 \cdot \left(\lg \frac{2 \cdot 2}{0,2} \right) + 0,5 \cdot \left(\lg \frac{4 \cdot 100 + 2}{4 \cdot 100 - 2} \right)} \cdot 100 = 0,11 \quad \text{Ом}$$

Опір розтікання струму системи заземлення:

$$R_{\text{сист}} = \frac{R}{m \cdot K_1 \cdot K_2}, \quad \text{Ом}$$

де m – число труб (приймається $m=10$ шт.);

K_1 – коефіцієнт, що враховує екранування труб (приймається $K_1=0,56$);

K_2 – коефіцієнт, що враховує екранування смуги і труб (приймається $K_2=0,78$);

$$R_{\text{сум}} = \frac{0,11}{10 \cdot 0,56 \cdot 0,78} = 0,03 \quad \text{Ом}$$

Довжина замикаючої смуги для замкнутого кола визначається за формулою:

де a – відстань між трубами (приймається $a=3$ м);

$$L = \frac{L_1 = a \cdot m}{3} = \frac{3 \cdot 10}{3} = 10 \quad \text{м}$$

Опір розтікання струму сталевий смуги, що заземлює визначається за формулою:

$$R_{II} = \frac{0,366 \cdot p}{L_1 \cdot \lg \left[\frac{2 \cdot L_1^2}{b \cdot h_1} \right]}, \quad \text{Ом}$$

де h – ширина смуги, що заземлює (приймається $h=3$ см).

$$R_{II} = \frac{0,366 \cdot 100}{3000 \cdot \lg \left(\frac{2 \cdot 3000^2}{100 \cdot 3} \right)} = 0,003 \quad \text{Ом}$$

Загальний опір заземлення:

$$R_{\text{за}} = \frac{R_{\text{сум}} \cdot R_{II}}{R_{\text{сум}} + R_{II}}, \quad \text{Ом}$$
$$R_{\text{за}} = \frac{0,03 \cdot 0,003}{0,03 + 0,003} = 0,003 \quad \text{Ом}$$

Для того, щоб спроектований пристрій задовольняв правила пристрою електроустановок ПЕУ-86, необхідно, щоб опір розтікання струму в захисному пристрої, що заземлює, для установок до 1000 В був не більш 4 Ом і для напруги понад 1000 В з ефективною заземленою нейтраллю більше 0,5 Ом.

Опір розтікання струму в захисному пристрої складає 0,003 Ом

що для пристроїв до 1000 В є допустимим, адже зберігається умова

0,003 Ом < 5 Ом.

3.5. Вибір типу та необхідної кількості вогнегасників

Для розрахунків роботи приймається, що виробничий корпус відноситься до категорії «В» з наявністю горючих газів і рідин (категорія приміщень за вибухопожежною та пожежною небезпекою), клас можливої пожежі – «В».

Під час вибору типу і необхідної кількості вогнегасників для оснащення об'єктів слід також керуватися галузевими правилами пожежної безпеки, нормами технологічного проектування та іншими нормативно-правовими актами, які регламентують вимоги до оснащення об'єктів вогнегасниками (Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 2 квітня 2004 року № 151 «Типові норми належності вогнегасників»).

Вибір типу та необхідної кількості вогнегасників проводиться згідно з нормами належності.

Вибір типу вогнегасника обумовлений розмірами можливих осередків пожеж на об'єкті.

За необхідності застосування різних типів вогнегасників допускається здійснювати заміну одного типу на інший із забезпеченням рівності сумарної вогнегасної здатності вогнегасників за класом пожежі, характерної для цього об'єкта.

Площа приміщення складає 3240,00 м²

Для захисту приміщення потрібно згідно завдання:

водяні та водопінні пересувні вогнегасники

вага вогнегасника: 50 кг

необхідна кількість вогнегасників ##### шт.

3.6. Розрахунки рівнів шуму

Більшість виробничих процесів супроводжується дією на працюючих шуму. Шум - сукупність звуків різної інтенсивності і частоти, що викликає неприємні слухові відчуття.

Будь-який звук характеризується частотою коливань f Гц, інтенсивністю I , Вт/м² і звуковим тиском p , Па. Звуковим тиском називають додатковий тиск, що виникає в середовищі від звукових хвиль. Швидкість коливань частинок середовища залежить від миттєвого звукового тиску і акустичного опору середовища.

Органом слуху людини механічні коливання сприймаються як звук у діапазоні частот 20+20000 Гц. Коливання з частотою меншою 20 Гц (інфразвук) та понад 20000 Гц (ультразвук) не сприймаються органами слуху людини, але спричиняють біологічну дію на організм. Слухове сприйняття обмежене також нижньою і верхньою межами - порогом чутності і больовим порогом. Значення інтенсивності звуку на цих порогах становлять відповідно 10^{-12} Вт/м² та 10^2 Вт/м², тобто різняться у 10^{14} разів. Але орган слуху людини сприймає не абсолютну, а відносну зміну інтенсивності звуку приблизно у логарифмічній залежності. У зв'язку з цим для оцінки шуму користуються відносними рівнями інтенсивності чи звукового тиску у логарифмічних одиницях. При цьому збільшення будь-якої інтенсивності звуку в 10 разів відповідає приросту відчуття інтенсивності на одиницю, яку називають "бел" (Б). Рівні звукового тиску, що відповідають порогу чутності і больовому порогу, становлять 0 і 120 дБ (1 дБ = 0,1 Б).

Рівень звукового тиску, отриманий за характеристикою «А» шумоміру, називається рівнем звуку, одиницею виміру якого є дБА. Шкала «А» шумоміру застосовується для орієнтовної оцінки шуму.

Для боротьби з виробничим шумом застосовують такі основні заходи: зменшення шуму в його джерелі, звукоізоляцію, віброгасіння, звукопоглинання, архітектурно-планувальні заходи, застосування засобів індивідуального захисту та ін.

Звукоізоляція - це здатність огорожу вальних конструкцій відбавати і послабляти звукову енергію, що падає на них. Звукоізолююча здатність конструкцій (стіни, перекриття, загородки, кожуха) тим більша, чим більша її поверхнева густина, тобто маса її 1 м². Саме тому ці конструкції виготовляють з металу, товстого скла, залізобетону, цегли.

Згідно із завданням тип робочого місця:

Приміщення і ділянки точного збирання, приміщення для виконання експериментальних робіт;
Шлакобетонна панель;

Згідно із завданням звуковий тиск, дБА 115,00
Рівень звукового тиску для заданого типу робочого місця, дБА 80,00

Рівень звукового тиску безпосередньо за стіною у суміжному приміщенні:

$$L' = L - R, \text{ дБА}$$

де L - звуковий тиск шуму у приміщенні де знаходиться джерело шуму;

Звукоізолююча здатність стіни дорівнює:

$$R = 115,00 - 80,00 = 35,00, \text{ дБА}$$

Для огорож з бетону, цегли і подібних матеріалів, масою 1 м² яких (m) 100...1000 кг/м² відома залежність звукоізолюючої здатності від маси стіни:

$$\text{Маса } 1 \text{ м}^2 \text{ стіни: } R = 22 \lg m - 12$$
$$\frac{35 + 12}{22}$$

$$m = 10 = 136,89 \text{ кг/м}^2$$

Товщина перегородки визначається з виразу:

$$m = \rho \cdot h \quad \frac{\text{кг}}{\text{м}^2}$$

$$h = \frac{136,89}{160,00} = 0,86 \text{ м.}$$

3.7. Розрахунки екранування джерел електромагнітних випромінювань

Джерелами випромінювання електромагнітної енергії радіочастотного діапазону є різноманітні установки. Це - потужні телевізійні та радіостанції, радіолокаційні пристрої та промислові установки

високочастотного нагріву і, нарешті, вимірювальні, контрольні й лабораторні прилади різного призначення та монітори. Джерелами випромінювання можуть бути також будь-які елементи високочастотного ланцюга.

Електромагнітні поля (ЕМП) можуть негативно впливати на організм людини. Первинним проявом дії електромагнітної енергії є нагрів, який може призвести до змін і навіть пошкодження тканин і органів. Нагрів особливо небезпечний для органів зі слабкою терморегуляцією й у складі яких багато води (мозок, очі, нирки, сім'яні залози). Коливання надвисоких частот викликають також помутніння кришталіка ока.

Визначити мінімальну товщину суцільного екрана із міді для високочастотної установки ізотропного випромінювання з частотою 60 кГц. Довжина провідника 4 м, сила струму 130 А. Робоче місце розташоване на відстані їм від джерела випромінювання.

ЕМП характеризується довжиною хвилі λ (м), або частотою коливань f (Гц):

$$\lambda = c \cdot t = \frac{c}{f}, \quad \text{м}$$

де $c=3 \cdot 10^8$ м/с - швидкість розповсюдження радіохвиль;
 t - період коливань, с.

$$\lambda = \frac{3 \cdot 10^8}{6 \cdot 10^4} = 0,5 \cdot 10^4 \quad \text{м}$$

Робочі місця обслуговуючого персоналу можуть опинитись у таких зонах ЕМП: ближній, проміжній і дальній - залежно від частоти поля, параметрів випромінюючої системи та відстані від джерела випромінювання до робочого місця.

При ізотропному (всенаправленому) випромінюванні ближня зона (зона індукції) розповсюджується на відстань, м:

$$r_{\text{бл.з}} \leq r_{\text{бл.з}} \leq \frac{0, \lambda \cdot 10^4}{2 \cdot 3,14} = 796,18 \quad \text{м}$$

тобто робоче місце знаходиться у зоні індукції (ближній зоні).

Перемінне ЕМП є сукупністю двох взаємопов'язаних перемінних полів - електричного і магнітного, які характеризуються відповідними векторами напруженості E (В/м) і H (А/м).

У ближній зоні, в якій ще не сформувалась електромагнітна хвиля, електричне і магнітне поля незалежні одне від одного. Тому згідно з ГОСТ 12.1.006-84 у діапазоні частот 60 кГц...300 МГц ЕМП оцінюються напруженістю електричної і магнітної складових поля, а у діапазоні частот 300 МГц...300 ГГц - густиною потоку енергії (ГПЕ). За електричною складовою напруженість ЕМП не повинна перевищувати 50 В/м - для частот 60 кГц...3 МГц; 20 В/м - для частот 3...30 МГц; 10 В/м - для частот 30...50 МГц; 5 В/м - для частот 50...300 МГц; за магнітною складовою: 5 А/м - для частот 60 кГц...1,5 МГц, 0,3 А/м - для частот 30 - 300 МГц.

При ізотропному випромінюванні напруженість електричного, В/м, і магнітного, А/м, полів на робочому місці у ближній зоні для провідника визначають за формулами:

$$E = \frac{I \cdot l}{4 \cdot \pi^2 \cdot \epsilon \cdot f \cdot r^3}, \quad \text{В/м}$$

де I - сила струму у провіднику (антені), А;
 l - довжина провідника (антени), м;
 ϵ - діелектрична проникність середовища, Ф/м (для повітря $\epsilon=1$);
 ω - кругова частота поля, рад/с (с^{-1});
 f - частота поля, Гц;

r - відстань від джерела випромінювання, м.

згідно завдання довжина провідника $l=$ 5,5

згідно завдання сила струму $I=$ 138 А

Очікувана напруженість складових ЕМП у розрахунковій точці за формулами:

$$E = \frac{138 \cdot \frac{5}{5}}{4 \cdot 3,14^2 \cdot 1 \cdot 6 \cdot 10^4 \cdot 1^3} = 3,2 \cdot 10^{-4} \text{ В/м}$$

що значно менше гранично допустимого рівня (ГДР).

$$H = \frac{138 \cdot \frac{5}{5}}{2 \cdot 3,14 \cdot 1^2} = 121 \text{ А/м}$$

що перевищує ГДР.

Основною характеристикою кожного екрана є рівень послаблення ЕМП (ефективність екранування), що являє собою відношення параметра ЕМП у даній точці за відсутності екрана (E , H , ГПЕ) до того ж показника у тій же точці за наявності екрана (E_e , H_e , ГПЕ_e):

$$G = \frac{E}{E_e} \quad G = \frac{H}{H_e}$$

Потрібне ослаблення магнітної напруженості поля (ефективність екранування):

$$G = \frac{120,86}{5} = 24,2$$

Товщина екрана d , мм, виготовленого із суцільного матеріалу, як забезпечить задане ослаблення, визначається за формулою:

$$d = \frac{1000 \cdot \ln G}{\sqrt{\pi \cdot f \cdot \mu \cdot \nu}} \text{ мм}$$

де G - задане ослаблення інтенсивності поля;
 f - частота поля, Гц;
 μ - абсолютна магнітна проникність матеріалу екрана, Гн/м (міді $0,99999 \cdot 10^{-6}$, алюмінію - $1,000023 \cdot 10^{-6}$, сталі $875 \cdot 10^{-6}$);
 ν - питома електрична провідність матеріалу, См/м (міді - $0,59 \cdot 10^8$, алюмінію - $0,40 \cdot 10^8$, сталі - $0,10 \cdot 10^8$).
 за умовою завдання матеріал екрану - мідь

Мінімальна товщина екрана, яка забезпечить задану ефективність екранування, мм:

$$d = \frac{1000 \cdot \ln 24,17}{(3,14 \cdot 6 \cdot 10^4 \cdot 0,99999 \cdot 10^{-6} \cdot 0,59 \cdot 10^8)^{0,5}} = 0,96 \text{ мм}$$

3.8. Розрахунок санітарно-гігієнічних вимог виробничих та допоміжних приміщень

Створення здорових та безпечних умов праці починається з правильного вибору майданчика для розміщення підприємства та раціонального розташування на ньому виробничих, допоміжних та інших будівель і споруд.

З метою запобігання травматизму у виробничих приміщеннях необхідно застосовувати попереджувальне пофарбування будівельних конструкцій та знаки безпеки (ГОСТ 12.4.026-76 «Цвета сигнальные и знаки безопасности»). Наприклад, жовтим кольором (або із чорними смугами) фарбують низько розташовані над проходами конструкції, звуження проїздів, малопомітні сходинки, виступи та перепади в площині підлоги.

Розрахунок числа шафок ($N_{ш}$) є рівною числу працівників працюючих в усіх змінах, кількість душових кабінок (N_{δ}) визначається з розрахунку 8 чол. на один душ, кількість умивальників (N_y) визначається з розрахунку 12 чол. на один умивальник, кількість кабінок туалету (N_m) приймається з розрахунку по одній на 30 чол:

$$N_{ш} = N_{осн} + N_{доп} = N_{з.п.}$$

де $N_{осн}$ - кількість основних робітників, чол;

$N_{доп}$ - кількість допоміжних робітників, чол;

$N_{осн}$ - загальна кількість робітників, чол.

$$N_{\delta} = \frac{N_{з.п.}}{8},$$

$$N_y = \frac{N_{з.п.}}{12},$$

$$N_m = \frac{N_{з.п.}}{30},$$

- кількість шафок	$N_{ш} = 122$	од.		
- кількість душових	$N_{д} = \frac{122}{8} =$		15	од.
- кількість умивальників	$N_{у} = \frac{122}{12} =$		10	од.
- кількість туалетів	$N_{т} = \frac{122}{30} =$		4	од.